

פרשת וילך - בראשית, כ"ט אלול תשע"ה - כ"ז תשרי תשע"ו לפ"ק

יום ראשון פרשת וילך - ערב ראש השנה

לאמירת סליחות נוגש רבינו שליט"א לפני התיבה. - לפני תפלת שחרית הניח רבינו שליט"א תפילין לבן הר"ר אהרן יודא שאלאמאן הי"ו. אחר התפלה השמיע רבינו שליט"א דברי הדרכה להבחור הבר מצוה, ונתן לו דורן דרשה, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

אחר כך ערך רבינו שליט"א סדר התרת נדרים לפני ג' אנשים. והוסיף גם אמירת היה"ר ומסירת מודעה מאת החיד"א זצ"ל, וסדר התרת קללות ונזופים. עם סיום התרת נדרים כתב רבינו שליט"א שטר פרוזובול.

*

ימי ראש השנה

בליל ראש השנה אחר תפלת ערבית ואמירת לדוד מזמור, עברו כל הקהל לפני רבינו שליט"א להתברך בברכת לשנה טובה שנמשכה למשך זמן רב, בעוד שמאות רבות מתושבי העיר מגיעים להתברך בברכת הקודש. - על אם הדרך למעונו עלה רבינו שליט"א לבית אחיו כ"ק הגה"צ אב"ד תולדות אהרן ומסב"ג שליט"א לברכו בברכת לשנה טובה.

ביום ראש השנה לפני התקיעות דרש רבינו שליט"א דברי התעוררות בגודל מעלת וקדושת היום כי הוא נורא ואיום, וביום זה יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. ובמשנה (ר"ה טו): בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, ופירשו ז"ל דהיינו כבני אמרנא, ככבשים שמונים אותם למעשר, והכוונה בזה דכמו שבסדר מעשרות נותנים צבע אדום על גבו של הכבש העשירי, להכיר שהוא יהיה מובדל משאר הכבשים למעשר בהמה, כן בראש השנה כל אחד ואחד מאתנו יוצא מבית המדרש בצבע על גבו, ואין אנו יודעים מה נרשם אם בצבע לבן, או בצבע אדום ח"ו, ואיך יעבור עלינו השנה הבעל"ט. אך בתשובה ותפלה וצדקה אפשר להעביר הרושם ורוע הגזירה, ולהכתב בספר חיים טובים. וביום כזה צריכין להתעצם בהתפלות שמתפללים, וכפי גודל כוונת התפלה ושפיכת שיחו ממעמקי הלב, באופן זו יוכל להמשיך עליו ההשפעות ביתר שאת.

רבינו שליט"א המשיך בגודל מעלת תקיעת שופר אשר אמרו חז"ל (שם) שבתקיעות דמעומד נעשה השטן בהיל

לגמרי, והטעם בזה, דבתקיעות בעת התפלה אז נתעורר בלב האדם אהבת ה', שהוא גומל חסדים טובים, וממציא לכל אחד ואחד די מחסורו בפרנסה ובבריאות ונחת מהילדים וכו', ולב האדם מתמלא באהבה רבה ונפלאה לקונו, ועושה חשבון הנפש לעצמו מה הוא משלם ומשיב לה' על כל תגמולוהי עליו, ומתנגע להתחבר לצורו וקונו, ובתשובה כזו מאהבת הבורא זדונות נעשו כזכיות, והשטן בהיל לגמרי, שכל מה שיקטרג עליו יתהפך לזכיות.

רבינו שליט"א סיים את דבריו בקול חנוק מדמעות, שנוכה לנצל את ההזדמנות ולהתפלל אל ה' מקירות הלב, להכתב לשנת אורה ושמחה בבני חיי ומזוני, 'היינטיגע קינדער האבן געוואלדיגע נסיונות אז מען זאל זיך קענען פירן ערליך, טאטעס דארפן מתפלל זיין און פארגיסן טרערן אויף די קינדער און אייניקלעך'. ועיקר התפלות צריכין להיות על ישועה כללית שיתרומם קרן ישראל, ויתגלה כבוד מלכותו על כל העולם כולו, ונוכה לקול שופר של משיח במהרה בימינו אמן.

אחר הדרשה עלה רבינו שליט"א על הבימה לתקיעת שופר, והתחיל באמירת למנצח לבני קרח מזמור, ופסקו מן המצר וכו' (ביום ב' דראש השנה לבש רבינו שליט"א בגד חדש לברכת שהחיינו), ואחר כך המשיך בתפלת מוסף לפני התיבה בהתעוררות עצומה ובהשתפכות הנפש כבן המתחטא לפני אביו, ובפרט באמירת פסוקי זכרונות וכו'.

טרם נטות צללי ערב הלך רבינו שליט"א לאמירת תשליך, ואמר פסוקי מי א-ל כמוך וגו', ומזמור שיר המעלות ממעמקים פסוק בפסוק. אחר אמירת התפלות ניער שולי בגדיו כנהוג.

במשך התפלות ביום א' דראש השנה אמר רבינו שליט"א הקדישים, לרגל יומא דהילולא של כ"ק מרן רבינו בעל עזר מיהודה זצוק"ל.

*

יום המישי פרשת וילך

בשעות הערב נסע רבינו שליט"א לעיר מאנסי, לבית הרבני הנגיד רבי שמואל באדאנסקי שליט"א, שם שהה

משך שעה ארוכה לקבל את קהל אנשי שלומינו לקראת ימי הרחמים והרצון.

בשעות המאוחרות בלילה אחר קבלת קהל, עבר רבינו שליט"א לבנין הבית חינוך לבנות בנות הנה וויען (ע"ש) אמה של מלכות הרבנית הצדיקת מסאמבאטהעלי ע"ה) שפתחה שעריה בימים אלו. רבינו שליט"א שח עם העסקנים שיחיו על אודות התפתחות המוסד ופרטי הדברים. והסיב למסיבת לחיים, ובירך ברגש את עסקני אנ"ש שיחיו, שכה יוסיפו לילך מחיל אל חיל להוסיף פעלים לתורה ולתעודה בקרב מוסדותינו הק' במאנסי, וחפץ ה' בידם יצליח ברוב אונים ואמיץ כח.

*

יום שישי פרשת וילך

אחר תפלת שחרית התקיים בבית רבינו שליט"א האפשערן של בן הר"ר לוי יצחק קויפמאן הי"ו.

בשעות הצהריים השתתף רבינו שליט"א ושימש ככהן אצל הפדיון הבן של בן הר"ר שרגא פייוויל ראזענוואסער הי"ו, שהתקיים באולם פאוינט פלאזא.

*

שבת קודש פרשת וילך

אחר תפלת מוסף הלך רבינו שליט"א לביקור אצל הר"ר עזריאל חיים בלומענפעלד הי"ו.

בשעות אחר הצהריים דרש רבינו שליט"א דרשת שבת שובה בסוגיא דשופר של עולה (ר"ה כה). והמשיך בדברי אגדה ומוסר במעלת הזמן ובגודל כחה של תשובה, אשר בשנות קדם כבר בחודש אלול היתה שורה אויר של רצינות ופחד יום הדין, והרבו בתפלה ותיקון המעשים, וכהיום על ידי הטירדות המרובות המבלבלים את הראש, אין ישוב הדעת לחשוב ולעשות חשבון הנפש בבוא הימים הקדושים. אך הסיבה הנוספת לזה הוא, שאין אנו מאמינים בגודל כוחינו להחשיב מה התפלה עושה, ולידע שכל מצוה ומצוה, וכל מזמור תהלים, וכל תיבה של תורה ותפלה, וכל דמעה ואנחה לפני ה', ישנה את מצבו וגזר דינו לטובה.

במיוחד הקדיש רבינו שליט"א את דבריו על נסיונות הזמן, שהרבה מבני הנעורים עוזבים דרכי התורה, ופנימיות נפשם נרקב ונשרף, ונכבה גחלת ישראל

שבקרבים, ועוברים על מצות ה'. ויש פורקים עול לגמרי, לא תפילין, לא שבת, לא יום הכיפורים, ה' ישמרנו. ולעת כזאת החובה מוטל על האבות להתבונן במעשיהם, שכמה פעמים בהתנהגותם יכולים למנוע זאת, ועכ"פ שלא יהיו שותפים בזה. והעיקר בזה האהבה האמיתית בין האבות להבנים, שירגיש הבן שאביו אוהב אותו, ויש לו אוזן קשבת מאביו, ולהשתעשע עמהם תמיד בקירוב הלבבות. ולפעמים מחסרים את זאת, ואף כשנמצאים בבית מסתובב עם הסלפון בידו, והילד מרגיש שאין האב מעוניין עם הבעיות שלו, והמעט שהאב מדבר עם בנו הוא רק בדברי תוכחה וביקורת על מעשיו, בסדר לימודו ותפלתו והנהגתו, וכאשר מרגיש שאין לאביו הרגש אהבה אליו, אזי מבקש למצוא אוהבים מבחוץ. כל דקה של מוסר ותוכחה לילד, צריך היה שיקדים עשרים דקות של קירבה ואהבה, ואז ישיג התועלת באמירת המוסר.

רבינו שליט"א האריך ביסודות האמונה, שצריך האדם לחזור עליהם תמיד באמירת אני מאמין בכוונה, ולהיות תמיד באמונה זו, וכאשר מאיר אצלו אשר אין עוד מלבדו, ישמח בעשיית מצוות ה' ולשמור עצמו מדבר עבירה. – וכאשר רואים בחורים ואברכים שנתדרדרו כל כך עד שבאו לידי מינות ואפיקורסות, ידע שהתחלת החטא בא רק על ידי תאוה, וכאשר הרגיל בהחטא, אמונתו בהשגחת ה' ושכר ועונש נחלשת. ותחת שיתחרט על חטאיו ולא ימצא מנוחת הנפש מפני חטאיו, היצר ממציא לו עצה שיהיה לו שלוות הנפש, שמתחיל להכניס בלבו ספיקות באמונת ה', ואז יכול לילך בשרירות לבו. וכל החוטאים הכופרים לא מתמת כפירתם הם חוטאים, אלא מחמת תאות החטא הם נעשים לכופרים, וצריך האדם לשוב בעוד מועד, בעוד שלא נשתרש בהחטא ולא נפגם אמונתו.

וחזר על חומר ההשתמשות בכלי האינטערנעט בלי פילטער, אשר מי שנמצא בכיסו כלי כזה הוא בגדר מומר לדבר אחד מן התורה, ומותר לקרותו רשע ועבריין. אולם ענין הוואטס-עפ יתכן שהוא חמור עוד יותר, אשר יש בתוכו מאמרים של ליצנות ממצות ה' ומנהגי ישראל הקדושים, וממנהגי ישראל, ומעסידיזש אחד יכול לקרר אמונתו לזמן מרובה, ומצחק הוא לשון של עבודה זרה ועריות ורציחה, וגורם לעבירות החמורות ביותר. והוואטס-עפ שהוא פתוח לכל, הרי זה בכלל לאו של ולא תתורו אחרי לבבכם זו מינות, ואחרי עיניכם זו עריות, ואין

להשתמש בזה כלל. וכל זה מלבד שאנשים שמחזיקים כלי זה מפקירים את ביתם, ונותן בזה חינוך מושחת לדורותיו אחריו, והם יגיעו להרבה מדריגות פחותות מאביהם.

רבינו שליט"א קרא ליקח זמן ורווח להתבונן, מה יהיה התכלית ממנו ומבניו אחריו, ולקבל על עצמו בהחלטה גמורה לסדר פילטער היותר משומר על כליו, ולא יהיה לו בכיסו שום טלפון שאין עליו חותם מפורשת שהוא מסונן, ולהפסק קשרותו עם הוואטס-עפ לגמרי. ובוה ישנתה דרכיו והשקפותיו, והנהגת עצמו ועם בני ביתו יתעלה לטובה (תוכן הדברי תורה י"ל בקונטרס מיוחד ע"י מכון מעדני מלך).

במוצאי שבת נסע רבינו שליט"א לבארא פארק והשתתף אצל הבר מצוה של בן ש"ב הרב בערל כ"ץ שליט"א (בן כ"ק הגה"צ גאב"ד סערדאהעלי שליט"א), שהתקיים באולם ת"ת סקווירא.

* * *

יום ראשון פרשת האינו

בשעות הצהריים נסע רבינו שליט"א אל עבר הבית החיים בעיר ניו דזשערזי, להתפלל ליד ציון אביו כ"ק הגה"צ מסאמבאטהעלי זצוק"ל. משם המשיך רבינו שליט"א לבית החיים של קהלתנו הק' בניו דזשערזי, להתפלל אצל ציוני כ"ק מרנן רבני קהלתינו זצוק"ל.

בדרך חזרה נסע רבינו שליט"א לסטעטן איילאנד לביקור אצל גיסו הגה"צ אב"ד גרויסווארדיין שליט"א לקראת השנה החדשה הבעל"ט.

בשעות הערב קיבל רבינו שליט"א קהל אנ"ש לקראת ימי הרחמים והרצון.

*

יום שני פרשת האינו

אחר תפלת שחרית התקיים הברית של בן הר"ר יודא יואל בערנאטה הי"ו. רבינו שליט"א נתכבד במוהללות ובברכות וקריאת השם. אחר הברית השתתף בהסעודה, ונשא מדברותיו.

זה תוכן השיחה:

מען זיצט ביי א סעודת ברית מילה אין אזעלכע דערהויבענע טעג פון עשרת ימי תשובה, פארן יום

הדין. מען זעהט אז דער זכות פון מילה איז מגין אין יום הדין, עס שטייט אין טורי זהב (או"ח סימן תקפ"ד סק"ב) אז ווען עס איז דא א ברית ראש השנה זאל דער בעל תוקע זעהן, אז ער זאל האבען די דם פון מילה מיטן שופר צוזאמען, כדי אז דער זכות פון מילה זאל מעלה רחמים זיין אויבן אין הימל. - מען זאגט אין די פיוטים, זכור ברית אברהם ועקידת יצחק, והשב שבות אהלי יעקב, והושיענו למען שמך. דער אייבערשטער זאל געדענקען צוויי זאכען. 'ברית אברהם', די מצוה פון ברית מילה. און די 'עקידת יצחק', אז מען האט געברענגט יצחק אויף די עקידה.

דער ענין קען זיין. אמאל איז דא אז א מענטש האט נישט קיין זכותים מיט וואס ער זאל קענען עומד זיין במשפט, נאר דאס אז א יוד איז שטענדיג גרייט אויף מסירת נפש. ווען עס מאכט זיך א נסיון וואס מען דארף אוועקגעבן זיין לעבן פארן אייבערשטען, זענען זיך אפילו אנשים פחותים וקלים, נשים, און קינדער, מקריב פארן אייבערשטען. דער זכות שטייט שטענדיג ביי פאר יודען. דער שאמלוי'ער רב טייטשט, ימחו מספר חיים, ועם צדיקים אל יכתבו (תהלים סט-כט), 'ימחו מספר חיים', יודען זענען גרייט אויף מסירת נפש, זיי לאזן זיך אויסמעקען פונעם ספר החיים, 'ועם צדיקים אל יכתבו', קומט זיך נישט אז מען זאל זיי פארשרייבען בספרן של צדיקים.

פון ווי טאקע האבען יודען אזא כח, אוועקצוגעבן דאס לעבן פארן רבוננו של עולם. עס קומט פון צוויי חלקים. איינס, יעדן קינד מל'ט מען, און מילה איז מסירת נפש. ווען א טאטע נעמט זיין קינד, און ער פארגיסט זיין בלוט פארן אייבערשטען'ס וועגן, לייגט ער מיט דעם אריין א כח פון מסירת נפש אינעם קינד, אז דאס קינד זאל האבען דעם כח אין זיין לעבן, אז ווען מען דארף האבען מסירת נפש פארן אייבערשטען, און פארגיסען דאס בלוט פארן אייבערשטען, זאל ער דאס טון.

די גמרא (גיטין נז:) זאגט, כי עליך הרגנו כל היום (תהלים מד-כד) זו מילה. וואס איז דער 'כל היום', נאר איינמאל אין לעבן מל'ט מען דאס קינד, וואס איז דער 'כל' היום. נאר דער פשט דערפון איז, אז דורך

יום שלישי – ערב יום הכיפורים

אחר אמירת סליחות קיים רבינו שליט"א מנהג כפרות, אחר סדר הכפרות הלך לבית השחיטה ובדק את החלף, ואחר השחיטה וכיסוי הדם בעפר הלך לבית המדרש לתפלת שחרית.

בשעות לפני הצהריים הלך רבינו שליט"א לניחום אבלים אצל משפחת הר"ר וואלף לעפקאוויטש ע"ה.

*

יום הכיפורים

כחצי שעה אחר זמן הדלקת הנרות עלה רבינו שליט"א לפני הארון הקודש לדרשת כל נדרי, ובקול מעורר דיבר בקדושת הזמן אשר עיצומו של יום הוא כמו מקוה טהרה לטהר את בני ישראל, ולפני מי אתם מטהרים, ומי מטהר אתכם, 'אביכם שבשמים', אשר בן שגלה כשהחזר לאביו ודופק על פתחו, אין עושים חשבונות מהעבר, אלא נופלים זה על זה ומוחבקים ומנשקים מהתעוררות הקירוב, כן אנהנו כשאומרים במילים קצרים, אבא, הנה חטאתי עויתי, מאוד כואב לבי על מה שחטאתי לפניך, מתעורר מיד אהבת קדומים של האב על הבן. וצריכין רק ליקח רגעים של התבוננות על מצבו, ולהתחרט על מעשיו ודרכיו המקולקלים בחרטה גמורה, ולשוב אל ה' באמת ובלב שלם שלא ישוב לכסלה עוד, ואז נזכה להיות מטוהרים לפניו בעבודות של אהבה.

אנו מבקשים השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, והכוונה דהנה כולנו היה לנו ימי נעורים יפים, בבחרותינו היינו יושבים באהלה של תורה, חובשי בית המדרש מן הבוקר עד הערב. הלילות הקדושות היו מאירים בתורה. בשעות האשמורת היינו מקימים לעבודת ה'. התפלות היו במתינות ובכוונה רבה. וברבות הימים הוצרכנו לצאת לבנות בית ולהסתדר בפרנסה, ומאז ירדנו אחורנית בעבודת בוראינו. הלילות והימים אינם כבר כימי בחרותינו, ואנו מתגעגעים מאוד להימים הללו, ומבקשים מאת ה' שיוכיר לנו לטובה ימי הנעורים אלו, וכמו שהבטיח ה' וזכרתי אני את בריתי אתך בימי נעוריך והקימותי לך ברית עולם (יהוקאל טו-טז). ואנו צועקים השיבנו אליך ונשובה, וחדש ימינו כקדם, כמו בימי קדם שלנו בימי נעורינו.

בסיום דבריו הפנה רבינו שליט"א את אמריו בקול בוכים אל הבחורי חמד, בני הנעורים היושבים ועוסקים

מילה באקומט א יוד א כח פון מסירת נפש, אז סיי ווען איבערן טאג ווען מען דארף זיך הרגענען פארן אייבערשטען, האט ער דעם כח אין זיך, אז ער קען עס אויספירן. אלע נסיונות וואס א מענטש האט אינעם לעבן, און ער דארף האבען דערויף מסירת נפש, נעמט זיך פונעם כח פון מילה. 'כי עליך הרגנו כל היום', אז מען זאל זיך קענען יעדן טאג, און א גאנצן טאג, הרגענען פארן אייבערשטען, 'זו מילה', דאס קומט פונעם כח פון מילה.

פון וואו האט דער טאטע אליין דעם כח צו נעמען א קינד אויף מסירת נפש. דאס נעמט זיך פון עקידת יצחק. אלע נשמות זענען געווען אין יצחק אבינו בשעת מען האט אים עוקד געווען אויף די עקידה, און ווען יצחק האט מסכים געווען אז מען זאל אים שחט'ן פארן אייבערשטען, האבען אלע נשמות וואס זענען געווען אין אים, געהאט מסירת נפש. קומט אויס אז מסירת נפש וואס איז דא ביי א יוד נעמט זיך פון צוויי פלעצער, איינס איז פון די אבות, וואס מיר האבען דעם כח פון יצחק, וואס בשעת די עקידה האט ער אריינגעלייגט דעם כח פון מסירת נפש אין אלע נשמות וואס זענען געווען כלול אין אים. און נאכדעם בפרטיות, וואס יעדע טאטע ווען ער מל'ט זיין קינד, לייגט ער אריין אינעם קינד דאס ענין פון מסירת נפש.

זאגט מען פארן אייבערשטען, 'זכור ברית אברהם', דער אייבערשטער זאל געדענקען אז יודען זענען מקיים די מצוה פון ברית מילה, וואס דאס איז מסירת נפש. 'ועקידת יצחק', וואס דער עקידת יצחק איז דאך אויך מסירת נפש. און דורך דעם אפילו מיר זענען נישט ראוי, זאל אונז דער אייבערשטער העלפען, והשב שבות אהלי יעקב, והושיענו למען שמך.

*

בשעות אחר הצהריים התקיים בבית רבינו שליט"א מסיבת לחיים לרגל קישור החיתון של הבחור דוד אריה (בן הר"ר יהוקאל שראז זאב הי"ו) גאלדענבערג הי"ו, עב"ג בת הר"ר יהוקאל היימליך הי"ו.

בשעות הערב קיבל רבינו שליט"א קהל אנ"ש לקראת ימי הרחמים והרצון.

יום שישי פרשת האזינו

לפני תפלת שחרית הניח רבינו שליט"א תפילין לבן הר"ר ברוך מרדכי רייך הי"ו, ולבן הר"ר ברוך הערשקא הי"ו. אחר התפלה השמיע רבינו שליט"א דברי הדרכה לבחורי הבר מצוה, ונתן להם דורן דרשה, והאציל מברכותיו לכל המשתתפים.

*

שבת קודש פרשת האזינו

בקריאת התורה ביום שבת קודש קרא רבינו שליט"א שם לבת הנולדה אצל ש"ב הרב צבי אלימלך דייטש שליט"א (בן הגה"צ רבי חיים יהודא דייטש שליט"א אב"ד חוג חתם סופר פתח תקוה). אחר התפלה התקיים קידושא רבא לרגל השמחה.

* * *

יום ראשון – ערב סוכות

בשעות הצהריים השתתף רבינו שליט"א אצל הברית של בן הר"ר אברהם נאה הי"ו, שהתקיים בבית חותנו הר"ר ישראל זאב וועבער הי"ו. רבינו שליט"א נתכבד במוהללות ובברכות וקריאת השם. אחר הברית הסיב למסיבת לחיים, והאציל מברכותיו לכל המשפחה.

*

יום ב' סוכות

בליל יום טוב שני התקיים שמחת בית השואבה בהסוכה הגדולה שע"י בית מדרשינו. אחר שזימרו מזמורי שיר המעלות וניגוני החג השמיע רבינו שליט"א דברי תורה בעניני החג. בברכת המזון נתכבד חדב"ן הרה"ג רבי אהרן ישעי' ראזנער שליט"א.

*

יום רביעי – א' דחזה"מ סוכות

בשעות הלילה נכנס רבינו שליט"א לשמחת בית השואבה בהסוכה הגדולה שע"י בית מדרשינו. בין המסובים נכחו: הגה"צ רבי יצחק אייזיק טירנויער שליט"א אב"ד שומרי שבת (ב"פ), הרה"ג רבי אשר אדלער שליט"א אב"ד סערעדנא (מאנס), הרה"ג רבי דוד סופר שליט"א אב"ד פאקש.

אחר שזימרו מזמורי שיר המעלות וניגונים לכבוד החג, השמיע רבינו שליט"א מדברותיו בעניני החג. בברכת

בתורה, תדעו שאתם עומדים כעת בפרשת דרכים, אם תמשיכו לעסוק בתורה בהתמדה, אז יהיה לכם עתיד מזהיר, להתגדל בתורה ויראה, למצוא שידוך הגון, ולהקים בית של תורה, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. אבל אם יהיה לכם שייכות עם נסיונות הזמן בהכלים טעכנולוגיים, אז בקל תוכלו ליפול לבירא עמיקתא. וראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, זו הדביקות בעסק התורה, ולעומת זה יש גם את המות ואת הרע, ואני מבקש אתכם לטיבתכם, ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך, לקבל על עצמיכם שלא ליגע בשום אחד מהכלים הללו, ויהא אסור זאת עליכם במגע ובמשא אפילו באקראי, ואז תתעלו ותזכו להחיים והטוב האמיתי. – לא יהיה לך שייכות עם חברים רעים, אם אתה רואה בחבירך שמתחיל להתדרדר ואינו מתנהג כראוי, תפרד ממנו ולא יהיה לך שום קשר עמו, כי הוא ישפיע עליך יותר ממה שאתה תשפיע עליו. ויש להבחורים להתפלל על אבותיהם שיהיו ברואים, ולהיות להם פרנסה שיוכלו ליתן להם די צרכם, והאבות יתפללו על בניהם, שירווי מהם נחת דקדושה, ויזכו לגדלם על דרך התורה ועבודה.

עם סיום תפלת ערבית ואמירת שיר היחוד למד רבינו שליט"א משניות פרק ח' ממסכת יומא. אחר כך נכנס רבינו שליט"א לחדרו בבית המדרש, וכבקרת רועה עברו קהל הנוכחים לברכת הקודש אשר על ראשם יצור.

אשרי עין ראתה פרישת כהן ברשם צועק אנא השם, בעבודת היום בתפלת המוספין וסדר העבודה בהשתפכות הנפש, ותפלת נעילה ברשפי אש קודש, הלא למשמע אוזן תאבה נפשנו. אחר תפלת מעריב יצאו כל הקהל לקדש הלבנה בשמחה ובטוב לבב, כשממשיכים עוד בריקודים אשרי העם שככה לו ברוב חדוה והתרגשות.

*

יום חמישי פרשת האזינו

אחר תפלת מעריב השתתף רבינו שליט"א אצל הבר מצוה של בן הר"ר ברוך מרדכי רייך הי"ו, שהתקיים באולם בית רחל.

כמו כן השתתף רבינו שליט"א אצל הבר מצוה של בן הר"ר ברוך הערשקא הי"ו, שהתקיים באולם בעדפארד פערעדייס.

המוזן נתכבד הרה"ג אב"ד סערעדנא שליט"א. עם סיום ברכת המזון יצאו כל הנאספים במחול וריקודין לרגל שמחת בית השואבה למשך שעה ארוכה.

*

יום חמישי – ב' דחוד"מ סוכות

אחר התפלה הסיב רבינו שליט"א למסיבת לחיים לרגל היארצייט של זקינו (אבי אמו) הגה"ק רבי חיים יהודא דייטש זצוק"ל דומ"ץ מאקאווא. רבינו שליט"א חילק מזונות לקהל הנוכחים, וסיפר סיפורים מבעל ההילולא.

זוה תוכן הסיפורים:

עס איז די יארצייט פון מיין זיידען דער מאקאווער דיין זצ"ל. ער איז געווען א גרויסער תלמיד חכם, ער האט זייער פלייסיג געלערנט, לא פסיק פומיה מגירסא. די עניות אין שטוב איז געווען אזוי גרויס, אז עס איז נישט געווען וואס איבערצובייסען אין שטוב. מיין מאמע ע"ה פלעגט צו זאגען, 'אז מען האט קיינמאל נישט גערופן א קינד אז ער זאל קומען עסן, ווען א קינד האט געבעטן, האט מען געזוכט וואס מען קען אים געבן'. מיר האבען נישט היינט א השגה, ווי אזוי מען האט אמאל געלעבט.

מאקאווע איז געווען זייער א שווערע שטאט, עס איז געווען מלא מחלוקת. דעם ערוגת הבש"ס זון, רבי אברהם יוסף, איז געווען דארט רב, און ער האט עס איבערגעלאזט און אריבער קיין אונגוואר. רבי אברהם יוסף האט געזאגט, אז מאקאווע איז די ראשי תיבות מ'חלוקת ק'רח ו'כל ע'דתו.

דער רב נאכדעם, איז געווען א יוד וואס האט געהייסען רבי אברהם קארנפעלד, און מען האט אים אזויפיל גערודפ'ט, אז ער האט אויפגעהערט צו קומען אין שול דאווענען, און ער האט געדאווענט ביחידות. און ווען מען האט אויפגענומען דעם זיידען אלץ דיין, איז ער נאך געווען דעמאלטס רב, און איינע פון די תנאים איז געווען, אז ער טאר זיך נישט טרעפן מיטן רב. האט ער געמיינט ווער ווייסט וואס דער רב איז. נאכדעם האט ער געטראכט, ער איז דער דיין פונעם שטאט, ער וויל וויסען ווער דער רב איז. איז ער אריבערגעגאנגען צו אים אין שטוב שפעט ביינאכט, און ווען ער איז אריינגעקומען אין שטוב,

האט ער אים געטראפען זיצען און לערנען, און תארו איז געווען כמלאך אלקים.

דער זיידע האט געהאט זיין ספרים שטוב אויבן אויפן שטאק. אונטען האט געוואוינט די משפחה, און דער ספרים שטוב איז געווען אויבן, און א גאנץ ווינטער האט מען קיינמאל נישט געהייצט דעם שטוב. ער איז געשלאפן אין דעם שטוב א גאנצע וואך, ער האט נישט געהאט א דאכענע, נאר ער האט זיך אויסגעטון דעם אויבערמאנטל און מיט דעם האט ער זיך צוגעדעקט. אין יענע מקומות איז גוט קאלט ביינאכט. דאס הייסט תורה מתוך הדחק.

ער פלעגט נאכזאגען אז זיין רבי דער ערוגת הבש"ם פלעגט צו זאגען, 'פון ברבורים ושלי ודגים באקומט מען קיינע מדריגות'. זיי האבען מקיים געווען די נסיון העוני, און אין אמעריקא האט מען געגעבן דעם נסיון העושר.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

*

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בשעות הלילה התקיים שמחת קשר החיתון באירוסים נכדתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א, בת לחתנו הרה"ג רבי אהרן ישע"י ראזנער שליט"א דומ"ץ דבית המדרש סאמבאטהעלי, וראש הכולל דקהלתנו בוומסב"ג (בן הגה"צ אבד"ק טערצאל שליט"א), עב"ג החתן הרב יואל יוסף עזריאל טייטלבוים שליט"א, בן הרה"ג רבי מנחם שמואל טייטלבוים שליט"א חבר בד"ץ ויו"ר וועד הכשרות דטארטיקוב (חתן כ"ק הגה"צ רבי יהושע הורוויץ זצ"ל האדמו"ר מדזיקוב).

השמחה התקיימה בסוכתו של אבי הכלה שליט"א, בהשתתפות הסבים ראשי אבות המשפחה שליט"א. אחר קבלת קנין זימרו ניגוני שמחה, ואבי הכלה שליט"א נשא דברים לכבוד השמחה הרוממה.

*

שבת חול המועד סוכות

בסעודה שלישית כיבר רבינו שליט"א את הרה"ג רבי אהרן אליעזר ליפא זילבערמאן שליט"א (אב"ד ראצפערט) בברכת המזון.

יום ראשון – הושענא רבה

אחר אמירת ההושענות ותפילת המוספין, נגשו קהל רב מאנ"ש לקבל עלי הערבה מידו של רבינו שליט"א.

*

ימי שמיני עצרת ושמחת תורה

הימים האחרונים של חג בצל קדשו של רבינו שליט"א היתה חטיבה אחת של התרוממות הנפש, ושמחה וחדוה עילאה בה' ובתורתו הקדושה, הדרא דלא אפשר למיפרט בשפוטתא.

בלילי החג אחר תפלת מנחה השמיע רבינו שליט"א דברות קודש, ודברי הכנה והתעוררות בגודל קדושת היום אשר עם בני ישראל שמחים בה', ועיקר השמחה הוא אשר בחר בנו מכל עם, ואנחנו עם הנבחר לעשות נחת רוח לפניו ית"ש בקיום מצותיו, ולמיעבד ליה רעותיה בכל עת ועונה.

בליל שמיני עצרת ביאר רבינו שליט"א סדר הימים הנוראים, אשר בהם עוברים כנסת ישראל כלה קרואה בנעימה בברית האירוסין עם דודה קודשא בריך הוא, ואחר כך בבוא חג הסוכות ניתוסף היכניסה להופה' לחסות תחת צילא דמהימנותא. וימי שמיני עצרת ושמחת תורה הוא עת יחוד הגמור, יערב לו ידידותך מנופת צוף וכל טעם, והוא זמן מילוי הבקשות והשפעות טובות, שאל מה דבעי ואתנה לך.

ועיקר השמחה הוא כעבור ימי הסוכות, אחר ישיבה בסוכה דירת עראי שבעת ימים, שהוא בא להזכיר אשר ימי שנותינו שבעים שנה הוא רק דירת עראי כמו שכתב האלשיך הק', ועיקר חפץ אדם בעולם הזה הוא רק לסגל מצוות ומעשים טובים להיות ראוי להכנס לטרקלין, ובחושבו מחשבות אלו נתמלא שמחה וחדוה, ואין מעשי העולם הזה מביאים לו שום עגמת נפש וכדומה, בידיעתו שזהו רק פרוזדור ועולם עובר, ויפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים לעבוד את ה' בכל לבו ונפשו.

בליל שמחת תורה נשא רבינו שליט"א מדברותיו בדברי אגדה המושכים את הלב, לבאר מקראי קודש שבנביאים שמתאר איך שדוד מלך ישראל היה מפזז ומכרכר בכל עוז בהעלותו את ארון ברית ה', ואמרו ז"ל שגם הפרות שהעלו את ארון ה' אמרו שירה, אשר מזה ילמד האדם

אשר גם כאשר הוא בשפל המצב ובדיוטה התחתונה, יתרומם עצמו לומר דברי שיר ושבח לקל עליון.

רבינו שליט"א המשיך בדברי חינוך והדרכה, אשר בעת שישאל שמחים בשמחת התורה, הזמן גרמא לאב שישמח בשמחה גלויה בפני צאצאיו בשמחת התורה והמצות, ולא להסתיר מעשיו בפנימיות לבו בשמחה זו, שהרושם בראיית מעשי האבות, זהו סימן יפה לבנים בהתנהגותם לדור דורים.

*

אחר תפלת מערבית ניגש רבינו שליט"א לפני התיבה לאמרת פסוקי אתה הראת וכי', וערך את סדר ההקפות בלחט קודש, כאשר קהל הקודש אותו כחומה מסבבים, ולצדם בחורי חמד וילדי צאן קדשים על מקומוותיהם במעלות ההיכל, רוגשים ומתורוממים בעוז ותעצומות, בעת אשר בו ירוץ צדיק ונשגב בעבודה עילאה, לשוש ולשמוח בשמחת התורה.

מה נהדר היה מראה כהן גדול בריקודין הנלהבים, כאשר רבינו שליט"א מפזז ומכרכר בכל עוז. ובריקודין עילאין בניגוני זאמר ביום ההוא הנה אלקיני זה וכי', יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשינו בישועתך באמת, יודעו כי אתה שמך ה' לבדך, 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא'. ובספר תורה הכרוך בזרועו מנענע לצדי ההיכל בהקפה השישית. בעוד שבין ההקפות מושרים ניגוני דביקות והתעוררות, בגעגועי אהבה להשיי"ת, אשרי עין ראתה כל אלה.

בהקפות האחרונות בלילי שמיני עצרת ושמחת תורה, רקד רבינו שליט"א עם מאות ילדי התשב"ר צאן קדשים, בעוד שהציבור מזמרים ומטפחים במחייית כפיים, בתפלת זרעא חיא וקיימא זרעא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אורייתא. וביום שמחת תורה בהקפה השביעית רקד רבינו שליט"א עם בחורי אנ"ש בניגון ז'טהר לבנו לעבדך באמת, והשירה התגברה בריקוד נלהב ומרומם, כאשר רבינו שליט"א מזמר הניגון 'אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל' (בניגון מירון), וכל הקהל עונים אחריו פיסקא בפיסקא. אחר כל ההקפות ביום ובלילה בירך רבינו שליט"א את כל הקהל בפסוקי 'ברכת כהנים' באהבה ובקול רם, ואמר כל העם אמן הללו-ה.

עם סיום ההקפות ביום שמחת תורה עלה רבינו שליט"א לתורה בקריאת פרשת וזאת הברכה, ואחר הפסקה קצרה לקידוש היום, התקיים קריאת החתנים בית המדרש. רבינו שליט"א עלה ליחתן תורה כנהוג.

*

בשעות הערב הסיב רבינו שליט"א לנעילת החג, כאשר קהל הקודש יחדיו משוררים ניגוני התעוררות ודביקות של ימים הנוראים, מה יפו פעמיק בנעלים.

בתוך הדברי תורה השמיע רבינו שליט"א דברי הדרכה להמשיך קדושת המועדים על כל השנה. ולנצל הזמנים ללימוד התורה, וזירו את קהל אנ"ש לקבוע ללמוד בסדרי החבורות שלומדים עמוד או דף קבוע בכל יום, והזכיר את חבורתנו ובהם נהגה, ולהשתדל גם בלקיחת הבחינות מדי חודש בחדשו, שהלימוד הוא שונה לגמרי כשיודע שיצטרך לעמוד על המבחן אחר כך על דפים אלו, ועוד גם זאת שמשאיר רושם עז על בניו ובני ביתו.

והמשיך בדבריו לעורר על עבודת התפלה, לקבוע לעצמו מנין שבו יוכל להתפלל בנחת, ולידע אשר רק בשעה זו של תפלה תלוי ועומד כל הצלחתו בכל היום במסחרו. ולנצל זמן הסעודות בשבתות קודש בשיחות דברי תורה וסיפורי צדיקים עם הילדים.

בקול חוצב הרעיש רבינו שליט"א על גודל החורבנות של כלי הטעכנאלאגיע באומרו: א יוד וואס גייט ארום מיט א כלי וואס האט נישט קיין הכשר אויף זיך, עס איז נישט געפילטערט, איז ער אן עברין! א רשע! א מומר לדבר אחד מן התורה!

און אפילו די געפילטערטע כלים, אבער די גרופעס וואס איז דא אויף דעם, דאס פירט אראפ פון יודישקייט! א גרויס חלק פון די וואס זענען יצא לתרבות רעה איז ווייל מען האט דארט אפגעשפעט פון תורה, מען האט אפגעשפעט פון א מצוה. ווען עס איז געקומען א יום טוב וואס א יוד האט ארויסגעקוקט דערויף, און יעדע קלייניגקייט פונעם יום טוב איז געווען אזוי חשוב און הייליג אין זיינע אויגען, האט מען מיט איין ליצנות אפגעקילט גאנצע יודישע שטובער. איך זאג וואס איך האב געהערט פון מענטשען, וואס זיי האבען מיר פארציילט אז זיי אליין זענען געווארן אפגעקילט. יעדן

מושחת וואס פאלט אים איין עפעס א זאך, שיקט דאס תיכף ארויס פאר אלע זיינע חברים און פאר אנדערע. עס הייבט זיך אן מיט א קלייניגקייט, מיט א דזשאק, מיט א מצחק, אבער יעדע מצחק איז א לשון פון עבודה זרה גילוי עריות און שפיכת דמים (רש"י בראשית כא-ט), מיט דעם ענדיגט זיך עס.

א יוד טאר נישט האבען די וואטס-עפ, מען טאר נישט זיין פארבינדן מיט די אויסנווייניגע וועלט, אויב ער וויל זאגען עפעס, קען ער אויפהייבען א טעלעפאן און רופן יענעם, ער דארף נישט וויסען אלע נייעס וואס טוט זיך אויף די וועלט, עס ברענגט אים גארנישט קיין נוצן. איר ווילט דאך בלייבען ערליכע יודען, איר ווילט מחנך זיין ערליכע יודישע שטובער, דארף מען וויסען אז מען דארף זיך פון דעם אפטיילען.

רבינו שליט"א נסב את דבריו לעורר על חובת הצניעות בבתי בני ישראל באומרו: א מאן דארף זיין א בעל הבית אין שטוב, און מיט שיינע ווערטער דארף ער ארויסברענגען פאר די בני בית די חשיבות פון צניעות. ווען מען זעהט א זאך וואס איז נישט אין ארדענונג, צו איז דאס א קלייד אדער א שייטל וכדומה, זאל ער זיך אנרופן און זאגען, 'עס איז נישט גוט אוי ווי מען גייט, עס איז נישט שייין אוי ווי דו גייסט, עס געפעלט מיר נישט'. יעדע פרוי וויל געפעלן איר מאן, און טאמער זי ווייסט באמת אז עס געפעלט נישט פארן מאן, וועט זי זיך צושטעלן דערצו.

יעדע צניעות וואס א יוד איז מוסף ביי זיך אין שטוב ברענגט קדושה און טהרה אינדערהיים. לא יראה בך ערות דבר ושב מאחרריך (דברים כג-טו), עס איז נישט דא קיין השראת השכינה אין א שטוב וואס איז דא א ערות דבר. ווי אזוי קען מען מחנך זיין קינדער אין א שטוב וואס איז נישט דא קיין השראת השכינה? אז די שכינה איז נישט דארטן ווער ברענגט די קדושה. א יוד דארף וויסען אז די שטוב דארף זיין אן ערליכע שטוב און א הייליגע שטוב, און אין א שטוב וואס איז הייליג איז דא אן השראת השכינה. ווען א יוד גייט אויפן ריכטיגען וועג, איז ער זוכה אז ער זאל קענען מגדל זיין די קינדער אויפן ריכטיגען וועג, און ער זאל זעהן ביי זיי אסאך נחת.

וסיים דבריו ברגש ובברכה שנוכל ליקח אתנו את השפעת החג, והקב"ה ימלא משאלותינו במשך השנה הבא עלינו לטובה ולברכה, ויהיו דברי אלה אשר

התחננתי לפני ה' קרובים אל ה' אלקינו יומם ולילה, לעשות מושפט עבדו ומושפט עמו ישראל דבר יום ביומו, עדי נוכח לבנין ציון וירושלים אמן.

אחר אמירת דברות קודש עמד רבינו שליט"א בריקוד נלהב בניגון 'בספר חיים', אחר כך ניגנו לשנה הבאה בירושלים. עם סיום הריקודין קיים רבינו שליט"א מנהג זריקת התפוחים לכל קהל הקודש, ואחר כך חילק אגוזים כנהוג.

*

יום רביעי פרשת בראשית

בשעות הערב נסע רבינו שליט"א לבארא פארק והשתתף אצל התנאים של החתן דוד אריה (בן הר"ר יהוקאל שרגא זאב הי"ו) גאלדענבערג נ"ו, עב"ג בת הר"ר יהוקאל היימליך הי"ו, שהתקיים באולם אנשי ספרד.

אחר תפלת מעריב השתתף רבינו שליט"א אצל הבר מצוה של בן הר"ר חיים ניסן טויבער הי"ו, שהתקיים באולם דעקאריים.

*

יום חמישי פרשת בראשית

לפני תפלת שחרית הניח רבינו שליט"א תפילין לבן הר"ר יעקב רובין הי"ו. אחר התפלה השמיע רבינו שליט"א דברי הדרכה להבחור הבר מצוה, ונתן לו דורן דרשה, והאציל מברכותיו לכל המשתתפים.

אחר מעריב נסע רבינו שליט"א לבארא פארק והשתתף אצל הבר מצוה של בן הר"ר יעקב רובין הי"ו, שהתקיים באולם סעוויל מענאר, ונשא מדברותיו.

יוה תוכן השיחה:

מען געפונט די וואך אין די פרשה ווען דער אייבערשטער האט באשאפן די וועלט, אז די וועלט איז געווען פיל מיט וואסער, ורוח אלקים מרחפת על פני המים, און א רוח אלקים האט געשוועבט העכער די וואסער. ויבדל אלקים, און דער באשעפער האט שפעטער אפגעטיילט צווישן די וואסער וואס איז מתחת לרקיע, און צווישן די וואסער וואס איז מעל לרקיע. א חלק פון די וואסער איז דא אויף די וועלט, און א חלק פון די וואסער איז העכער די הימל. און רש"י

לייגט צו, אז נישט נאר עס איז דא וואסער אויף די הימל, נאר עס איז 'מעל לרקיע', עס איז העכער פון די הימל. עס איז תלוי באויר, עס ליגט אין די לופט, און זיי שטייען דארט במאמרו של הקב"ה, ווייל דער אייבערשטער האט געהייסען, אז די וואסער זאל שטיין מעל לרקיע. יעדע זאך אין די בריאה קומט דאך עפעס צו לערנען. וואס איז דער ענין, אז דער אייבערשטער האט אפגעטיילט די צוויי וואסערן, איין וואסער איז דא אויף די ערד, און א חלק פון די וואסער שטייט אין די לופט, אויבן אין הימל.

עס איז היינט די יומא דהילולא פונעם הייליגען **חתם סופר** זי"ע, איך וועל נאכזאגען א ווארט פונעם **חתם סופר**, איך וויל נאר מקדים זיין א שטיקל הקדמה דערצו. עס איז דעם יום טוב אויסגעקומען צו רעדן, אז מען געפונט ביי דוד המלך (שמואל ב ו-יד), בשעת מען האט צוריקגעברענגט דעם ארון פון די פלשתים, איז געווען א געוואלדיגע שמחה. און דוד המלך איז געווען מפזז ומכרכר בכל עוז, ער האט געטאנצט און געשפרינגען מיטן גאנצן שטארקייט לכבוד די תורה. און זיין ווייב מיכל בת שאול האט עס צוגעזעהן, ותיבז לו בלבה, זי האט אים גרינג געשעצט אין איר הארץ, אז ער האט זיך אזוי אראפגעלאזט. און ווען דוד איז אריינגעקומען אין שטוב, איז זי ארויסגעגאנגען אקעגן אים, און זי האט אים געזאגט, מה נכבד היום אז דער מלך האט זיך היינט אזוי אויפגעדעקט כאחד הריקים, אזוי ווי ליידיגע מענטשען. און דוד האט איר געענטפערט דערויף, לפני ה' אשר בחר בי מאביר, דער אייבערשטער האט מיר בוחר געווען פון דיין טאטנ'ס שטוב, נגיד על עם ה' על ישראל, ושיחקתי לפני ה', קומט זיך אז איך זאל זיך פרייען, ונקלותי עוד מזאת וכו'. און מיכל בת שאול איז נענש געווארן אז לא היה לה ילד, זי האט מער נישט געהאט א קינד, עד יום מותה.

מיכל בת שאול איז געווען אן אשה גדולה, א חשובע יודענע. די גמרא (עירובין צו). זאגט, אז זי האט געלייגט תפילין יעדן טאג, און א אשה וואס לייגט תפילין האט א העכערע נשמה, און אוודאי האט זי נישט אראפגעקוקט אויף דוד המלך וואס

זיינע תלמידים, איז נישט דא קיין ענין פון הצנע לכת, אין דעם וואס ער טוט פאר די משפחה.

מיכל בת שאול האט נישט געהאט א קינד עד יום מותה, די גמרא (סנהדרין כא.) זאגט אבער, אז ביום מותה, די טאג וואס זי איז געשטארבען, האט זי יא געהאט א קינד. ווייל מיכל בת שאול האט געדארפט מחנך זיין איר קינד, און חינוך פון אזא מאמע וואס פארשטייט נישט אז מען דארף ווייזען פאר א קינד, וויאזוי מען דארף זיך צו פירן, און זי וועט זיך פירן בהצנע לכת, קען נישט מחנך זיין א קינד. האט איר דער אייבערשטער געגעבן א קינד, אבער זי קען אים נישט מחנך זיין, מען דארף עס געבן פאר א צווייטען. ווייל חינוך פון א קינד איז צו ווייזען פאר קינדער וויאזוי מען דארף זיך צו פירן. עלטערן דארפן זיין א מוסטער פאר קינדער ווי אזוי עס דארף צו זיין די עבודת ה'.

דער הייליגער **חתם סופר** (בתורת משה בפרשתנו ד.) זאגט, אז די גמרא (תענית ז.) זאגט, אז מים ווייזט אויף ענוה. וואסער איז מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, וואסער באהאלט זיך. ער וועט זוכן א ווינקעלע ווי ער קען אראפ גיין און זיין באהאלטן. דאס איז די נאטור פון וואסער. און תורה דארף אויך זיין אזוי, א יוד דארף לערנען תורה מיט ענוה, און וועגן דעם איז תורה נמשלה למים. אבער נישט אייביג. עס איז דא אמאל אזא מים וואס איז 'מעל לרקיע', א מים וואס טאר נישט אראפ גיין, דער מים דארף שטיין אינדערהיין אז יעדער זאל אים זעהן, ער רירט זיך נישט פון זיין פלאץ, ער באהאלט זיך נישט, כדי אז מען זאל זיך קענען אראפלערנען עבודת ה', ויגבה לבו בדרכי ה'.

ויבדל אלקים, דער אייבערשטער האט אפגעטיילט צווישן די מים וואס איז מתחת לרקיע, און צווישן די מים וואס איז מעל לרקיע, צו ווייזען אז ביי מים התורה איז דא צוויי ערליי סארטן. עס איז דא אזא וואסער וואס דארף זיין מתחת לרקיע, די וואסער וואס איז אויף די וועלט. אבער עס איז אויך דא א מדריגה פון וואסער וואס איז מעל לרקיע, ער שטייט אויף זיין פלאץ אז יעדער זאל אים קענען זעהן, כדי זיך צו לערנען ווי אזוי מען דארף דינען דעם אייבערשטען.

האט זיך געפרייט פאר די תורה, נאר זי האט געהאלטן אז ער וואלט עס נישט געדארפט צו טון. פארוואס? מיר ווייסען אז איינע פון די חשוב'סטע מדות ביי יודישע קינדער איז, הצנע לכת עם אלקיך (מיכה ו-ח). וואס מען דינט דעם אייבערשטען, דארף מען פראבירן צו טון, אז קיינער זאל נישט זעהן, און קיינער זאל נישט וויסן דערפון, נאר עס טון באהאלטענערהייט. ווען מען דינט דעם אייבערשטען באהאלטענערהייט איז נישט דא קיין פניות, מען מיינט עס ערליך, עס איז בלתי לה' לבדו.

אבער דאס איז נישט געזאגט געווארן פאר יעדן, **עלטערן אין שטוב**, קענען זיך נישט פירן מיט א מדה פון הצנע לכת, אז די קינדער זאלן נישט זעהן ווי אזוי דער טאטע לערנט, און ער דאווענט, און ער טוט מצוות און מעשים טובים. ווייל א טאטע איז א מחנך אין שטוב, ער דארף אויסלערנען דאס קינד. א קינד דארף זעהן ווי דער טאטע זיצט ביי די גמרא און לערנט, ער דארף זעהן ווי אזוי דער טאטע דאווענט, אויב דער טאטע איז א בעל צדקה, זאל דאס קינד וויסן אז זיין טאטע געבט אוועק געלט פאר צדקה, אזוי איז ער מחנך זיין קינד ווי אזוי ער זאל זיך פירן.

און כל שכן א מלך ישראל, וואס איז דער רבי פון גאנץ כלל ישראל, איז מחוייב צו טון וואס ער קען, אויפצוהייבען דעם כבוד התורה, און נישט זיך פירן בהצנע לכת. וואס פאר א פנים וואלט געווען, ווען מען ברענגט ארויף דעם ארון, און דער גאנצע ציבור שטייט און זינגט, און דוד המלך וועט שטיין, און אינעווייניג אין הארץ וועט ער זיין מלא שמחה פארן אייבערשטען, און ער וועט נישט ארויסווייזען קיין שום הרגש, ער איז באהאלטען. וואס וועט זיין דער מעסעדז"ש וואס וועט קומען פון דעם פארן כלל ישראל. דוד המלך האט געהאלטן אז הצנע לכת איז גוט ביי זיך אין שטוב, ביי א זאך וואס מען טוט פריוואט, אבער א זאך וואס מען דארף טון פאר כלל ישראל, דארף א יוד זיין מיט די העכסטע מדריגה, און ארויסווייזען די שמחה פארן אייבערשטען. דאס האט דוד המלך געלערנט, אז א יוד וואס איז געשטעלט אויף אנדערע, א טאטע אויף זיין משפחה, א רבי אויף

